

Lieve lezers,

Altijd lees ik voorafgaand aan het schrijven van een nieuwe nieuwsbrief de laatste versie. Dit keer bleef ik haken bij de woorden dat ik de volgende keer als ik naar Nederland kom, toch echt kom om te genieten en niet omdat ik allerlei dingen moet doen. En nu zit ik het vliegtuig ergens boven de Atlantische Oceaan, nog ruim 6 uur vliegen van Brussel, want Rob, een heel goede vriend van mij, die ik al ken vanaf mijn eerste baantje als verkeerskundige in de gemeente Bussum, is vorige week vrijdag in een ziekenhuis overleden. Ik weet nog goed dat toen mijn vader steeds vergeetachtiger werd en ik besloot zoveel als ik kon voor hem te zorgen, ik ook besloot niet te emigreren, zolang hij nog leefde. Toen hij na een kort ziekbed overleed was het alsof hij me de ruimte gaf om te gaan en ik ging. Ik heb toen geen moment gedacht aan de mogelijkheid dat er andere mensen, waar je heel veel van houdt, kunnen sterven. Alsof ik veronderstelde dat iedereen gewoon honderd zou worden. Het was daarom des te pijnlijker ineens een bericht te krijgen dat hij in een ziekenhuis lag en 4 dagen later dat hij dood was. Rob was er altijd en dat zou zo blijven. Niet dus. Terwijl ik zelf nog worstelde met de vraag of ik naar zijn crematie kon gaan, was Wanda heel duidelijk; "Natuurlijk ga je naar zijn begrafenis, dat is het laatste wat je nog voor hem kunt doen". En ze heeft helemaal gelijk. Ik weet hoe belangrijk het is voor zijn familie en vrienden, maar zeker voor mijzelf. Het is inderdaad net alsof je iets voor hem gaat doen. Dat geeft het mij ook nu al rust. Rob omschreef het zelf heel mooi in een van onze Whatsapp gesprekken; *"Ik dank God dat ik jou heb leren kennen, en kon dit niet voorzien, de dag dat ik je leerde kennen. Als ik morgen zou sterven, is je niks afgenomen, leef ik door in je hart, en omgekeerd is dat ook het geval. De rouw zit hooguit in al die nieuwe dagen dat we elkaar niet zullen treffen"*.

Maar nu verder met mijn nieuwsbrief.

Ten eerste wil ik, met enige trots, melden dat al onze opvangkinderen zijn overgegaan naar het volgend leerjaar. De school heeft ook haar vertrouwen uitgesproken in de manier waarop we hun

opvoeding oppakken. Het zelf kunnen lezen geeft ons rust, want huiswerk maken is nu iets wat ze zelfstandig kunnen. En ik wil ook onze sponsors, van harte bedanken dat ze het mogelijk maken dat deze kinderen dit goede onderwijs kunnen volgen. Wat wel moeilijk is, is dat Esmeralda, die we zoals ik in de vorige brief schreef, voor de 'poorten van de hel' hadden weggesleept, weer terug is bij haar moeder. Het ging gewoon niet meer bij ons thuis. Ze leverde zoveel spanning dat dit de enige weg was. En hoewel haar moeder een betere woning heeft in de stad, laat haar vertrek een zere plek achter. Het voelt alsof je hebt gefaald. We hebben de hele situatie met elkaar, de opvangorganisatie en ons bestuur besproken en uiteindelijk was er unanimitéit over dat het voor ons en haar beter was dat ze ging.

Wij hebben er ook van geleerd dat we naast de 3 niet meer kinderen in huis nemen. Dit trekt een te zware wissel op het andere werk dat we doen. In de leefgemeenschappen in de sloppenwijken is sprake van enorme jaloezie. Op het moment dat je een kind helpt met school en ze gaan 's-ochtends trots met hun uniform en boekentas naar school, worden ze niet gestimuleerd, maar uitgelachen en omlaaggehaald door hun familie. En hoe organiseer je dan dat een kind de kracht en het lef heeft om toch door te zetten. Op dit gebied is Wanda vaak der sleutel. Die gaat gewoon zonder enige schroom het gesprek aan met de familie en geeft aan wanneer zij niet meewerken, het kind dit nooit alleen redt. Ze stelt ze voor de eenvoudige keuze; of meewerken of we stoppen de hulp. Het zijn dan vaak de oma's die het opnemen voor de kinderen en de boel bij elkaar houden. Ik denk overigens dat oma's hier sowieso de motor zijn. Kinderen van 12 en 13 jaar krijgen zelf kinderen en zijn op geen enkele manier in staat hen op te voeden. De vader is vaak al lang weer vertrokken dus gaat de baby naar oma die zich over de opvoeding ontfermt tot het kind zelf weer vader of moeder is. Die oma's hebben dan vaak de leeftijd en de wijsheid die je als moeder in Nederland hebt. Ook leren we om snel te doorzien welke kinderen nog een kans maken om via school uit hun milieu te kunnen

ontsnappen. Vaak zijn kinderen al zo "geïnficeerd" door hun omgeving dat ze gewoon niet meer loskomen. En hoe moeilijk en verdrietig het ook is, ze uiteindelijk ook in de drugs en prostitutie belanden. Het is effectiever om je te richten op die kinderen waarvan je weet dat ze nog wel een kans hebben.

Het leer&werk project zit vanaf oktober weer in de lift. We krijgen flink wat werk waardoor we ons meer op de regie kunnen richten terwijl de jongeren de uitvoering doen. We hebben van onze opdrachtgevers computers en beeldschermen gekregen omdat ze willen investeren in onze activiteiten. Daarnaast werken we nu ruim twee maanden met Starlink, de Internetprovider van Elon Musk. We wisten werkelijk niet wat ons overkwam toen we ineens met gemak een downloadsnelheid bereikten van 150 Mb. Voor Nederlandse begrippen is dat allemaal heel normaal maar hier mag je blij zijn als je gemiddeld 2 MB per seconde haalt. En dat los van de momenten dat de providers gewoon laten afweten. Dus Elon Musk is voor ons een zegen en de kosten van 50 dollar per maand zijn lager dan dat je hier normaal betaalt voor Internet. Naast gemak geeft het ons ook de mogelijkheid werkzaamheden te doen die meer downloadsnelheid vereisen.

Op het moment dat er vijf of meer jongeren hier werken wordt het wel krap. Ons huis is hier gewoon niet op ingericht. En aangezien de werkzaamheden vaak tot laat in de nacht doorgaan, kan het zelfs tot irritaties leiden. Het is gewoon niet handig werk en privé te combineren, zeker als de werkzaamheden langere tijd duren. In de vorige nieuwsbrief vertelde ik dat we een stuk land gekocht hadden en ik begonnen was met het opschonen. We maken plannen hoe we straks op dit land kunnen wonen en onze leer@werkprojecten kunnen uitvoeren. Een veilige plaats waar we jongeren kunnen opleiden tot zelfstandige mensen.

Kleine deelprojecten kunnen we nu al laten uitvoeren door de jongeren uit de bijbelklas. Terwijl Wanda met de meisjes kleding heeft gemaakt heb ik met 10 jongens een soort tijdelijk onderkomen gemaakt waar we tijdens de bouw kunnen schuilen voor de regen of uitrusten en koken. Ik kijk er met plezier op terug. Vanuit de sloppenwijk vroeg in de morgen met de bus naar het land, dan een paar uur flink doorwerken en aan het eind van de middag zwemmen in de rivier vlakbij ons land.

Wij hebben om redenen van veiligheid, privacy en beheer besloten een muur te bouwen rond ons land. Hierdoor veranderde mijn leven tijdelijk in aannemer. Een muur bouwen van 500 meter klinkt eenvoudig, maar als je zelf de regie neemt is dat een hele klus. Ik had een begroting gemaakt op basis van de gemiddelde stuksprijzen voor cement, wapeningijzer, zand, grind, betonblokken en overige bouwmaterialen. Met daarnaast een raming voor de uitvoering en de regie. Voor dit laatste hebben we een offerte gevraagd. De aanbidding bleek uiteindelijk driemaal duurder dan mijn raming en na enige discussie hebben we de knoop doorgehakt dat ik zelf de regie ter hand zou nemen. Nu, 3 maanden later, kan ik zeggen dat dit een goede beslissing is geweest. De totale kosten bedragen ongeveer 60.000 euro waarvan 15.000 euro voor de arbeid en de rest voor het materiaal. Arbeid in de Dominicaanse Republiek is goedkoop vergeleken met Nederland. Een arbeider kost hier gemiddeld 1200 peso per dag (25 euro). De materiaalkosten zijn nagenoeg gelijk. Het is wel wrang dat je voor veiligheid, privacy en beheer het dubbele kwijt bent van wat het hele stuk land heeft gekost. En dan staat er alleen nog maar een muur.

Wat heb je nodig voor een 500 meter lange muur ? 15.000 betonblokken, 1.800 lengtes 6 m1 wapening, 100 m3 metselzand, 300 m3 zandgrind, 1.100 zakken cement van 45kg, 125 kg binddraad voor wapening, 120 draadhouders, 2500 meter prikkeldraad, 500 meter tyleenslang met koppelingen en 1000 meter elektriciteitsdraad.

Hoewel het 3 maanden waren van vroeg opstaan, de kinderen bij school afzetten en meteen doorrijden naar het land, heb ik er van genoten. Het is belangrijk dat je de hele dag aanwezig bent want werknemers beginnen vaak niet voordat de "patron" er is. Ik heb ze wel snel meegegeven dat er ook gewerkt kan worden als ik er niet ben, maar toch gaat alles dan een slag langzamer. En vooral als het gaat om beslissingen nemen stokt alles. En dan te bedenken dat dit mijn eerste muurproject was en ik mijn kennisachterstand door vragen en You Tube filmpjes moest inhalen. Want ik was de "Ingeniero" dus je kon gewoon niet laten merken dat je het ook niet wist. Mijn MTS weg- en waterbouwkunde en mijn werk thuis en bij aannemers hebben mij wel geholpen. Wat ik ook geleerd heb is dat je niet naar een prijs moet vragen maar een prijs moet noemen. En vooral niet denken dat je onderbetaalt want de prijzen zijn nu eenmaal structureel lager dan je gewend bent in Nederland. Je bent goed bezig als er een beetje geklaagd wordt. Ik kreeg uiteindelijk complimenten over het feit dat ik wekelijks betaalde wat was afgesproken. Dat schijnt hier vaak anders te gaan.

Omdat arbeid goedkoop is gebeurt er heel veel met de hand wat in Nederland met machines gebeurt. Het graven van een sleuf van 500 meter met om de 4 meter een verdieping en verbreding voor de pilaren was allemaal handwerk. Een groep van ongeveer 7 Haïtianen werkten 6 dagen per week met pikhouwelen en schoppen en klaarden deze klus in een paar weken.

Ik

2: Het graversteam.

moest me iedere keer weer haasten om de lijnen aan te geven waar ze moesten graven. Die "lijnen" moest ik met zand aangeven. Daarna werd de wapening geplaatst en de fundering gestort met behulp van een betonmolen. Alles met kruiwagens vanaf de mengplaats. Daarna de muurstukken met de betonblokken. Daarvoor gold een afgesproken prijs van 30 cent per gemetselde blok. Daarna de pilaren, waarbij het beton met emmers in de bekisting werd gegoten en als laatste de dwarsliggers tussen de pilaren boven op de muur. Daar hebben we nu ongeveer 50% van afgerond. Uiteindelijk verwacht ik begin december de gehele muur gereed te hebben.

Als patron werd ik geacht alles te controleren en vooraf in te meten. Zelf betonstorten of bekisting plaatsen was niet de bedoeling. Ik heb uiteindelijk mijn lijn getrokken en was meer meewerkend voorman dan baas. En dat beviel me prima. Ik moest wel voortdurend alles controleren en corrigeren. Dit omdat ik gewoon wil dat alles recht en vlak is. Ik krijg pijn in mijn ogen als ik zie dat een muur scheef is. Voor een Dominicaan is dat geen probleem maar ik moet er leven. Het eiste wel wat overredingskracht om een scheef stuk muur omver te halen maar als je eenmaal je zin doorzette begreep iedereen dat dit een serieuze kwestie was.

6. Betonblokken metselen

Uiteindelijk kwamen de werknemers regelmatig vragen of ze het goed hadden gedaan. En dat werkte een stuk prettiger.

Het zijn overigens niet de werknemers die een risico vormden, maar het weer. Het kan enorm regenen en dan ligt het werk stil, of erger nog, spoelt het beton weg. Het was dus voortdurend laveren tussen de buien. En als klap op de vuurpijl was daar de tropische depressie Fiona. Hoewel

3: De storm Fiona

niet eens zo heel sterk (pas in Amerika werd het een enorme storm) maar toch genoeg om de helft van mijn avocadobomen te vloeren en alle speciaal beschermde bomen langs de buitenkant van de muur die we niet mochten kappen omdat het beschermde houtsoorten zijn.

Des te pijnlijker was het na de storm op het land te komen en te zien hoe werkelijk al deze bomen door mijn nieuwe muur waren gevallen.

Dit naast de vele avocado's en mango's die de enorme windstoten niet hebben overleefd. Hoewel de storm rond ons huis in San Pedro de Macoris heel gewoon was, was het op het land, dat op een heuvel ligt, een slagveld. Ik had twee dagen geen zin meer om naar het land te gaan. Maar je moet verder en dan is het beter alles op te ruimen en te repareren dan ervan weg te kijken. Het kostte ons totaal twee weken om alle bomen te verzagen en de gaten in de muur te herstellen. De blokkenzetters waren al weg en we hebben het zelf gedaan. Ik moet zeggen dat ik metselen leuk vind, maar dan met Hollandse stenen. De betonblokken die je vaak hoog moet tillen omdat je ze over de wapening moet zetten, zijn niet het leukste om te metselen. Maar samen met Reinos en Dieux, een jongen die ik heb aangenomen als een soort leerling en echt enorm zijn best doet, hebben we de klus toch snel geklaard.

Tijdens dit werk maakten we kennis met onze burens. En dan heb ik het niet over de eigenaren, maar over de mensen die op deze grond en huizen passen. De eigenaren zie je zelden. Ze komen soms in het weekend met hun familie om te zwemmen of te barbecueën. Ze hebben allemaal een soort oppassers die in een klein - vaak golfplaten - huisje wonen op het erf met of zonder vrouw en kinderen. Al enige tijd hadden we goed contact met Reinos, een Haïtiaan die op het eigendom paste

van onze burens en zelf een paar kilometer verderop zijn huisje had. Hij lette altijd een beetje op ons land en op mij als ik daar alleen werkte. Wanda gaf hem rijst en olie en langzaam ontstond er een vertrouwensband die er uiteindelijk in uitmondde dat we hem vroegen om oppasser te worden van ons land. Hij was meteen enthousiast en dat bleek het begin van een zeer waardevolle overeenkomst.

Figuur 1: Reinos plant cocospalmen met een van de kinderen.

Reinos is hier als kind opgegroeid en kent alles en iedereen. Hij regelde meteen water en stroom en allerlei jonge aanplant zoals bananen, cassave, citroengras, kokospalm, etc. Hij heeft echt groene vingers en beheert de vruchtbomen met respect. Zijn tuinieren is doorspekt met oeroude Haïtiaanse tradities waarbij de maanstand een belangrijke rol speelt als het gaat om snoeien, oogsten en planten.

Hij is samen met zijn vrouw in een kleine woning gaan wonen vlak naast ons stuk land, waardoor hij goed oog kan houden op alles wat er gebeurt. Uiteindelijk bouwen we voor hem een kleine woning op ons land, zodat hij echt alles in de gaten kan houden en onderhouden. Naast het huis, water en stroom zijn de maandelijkse kosten ongeveer 200 euro. Voor hem een goede vergoeding en voor ons te dragen. Uiteindelijk willen we ook zelf op ons land wonen en dan is het helemaal belangrijk dat je iemand naast je hebt die de boel bewaakt. Hoewel

de omgeving geen enkele reden geeft tot onveilig gevoel, blijft een witte "Amerikaan" iemand waar wat te halen valt. Dit naast het feit dat het fijn is dat je iemand hebt die de boel onderhoud ook als we er niet zijn.

Ik moet wel zeggen dat ik uitkijk naar het moment dat de muur gereed is. Omdat de muur een enorme investering is, waar we niet meteen op gerekend hadden, hebben we financieel een moeilijke tijd. Een extra tegenvaller is de enorme devaluatie van de euro (en de dollar) ten opzichte van de peso (een euro is 20% minder waard) en gelijktijdig steeds hogere prijzen voor ijzer, cement en zand. Als je dan in de eindfase zit van een project wil je niet stoppen maar alles afronden tot een logisch punt. Maar wat te doen als je de middelen niet hebt? Uiteindelijk heb ik de stoute schoenen aangetrokken en heb mensen gebeld met de vraag of ze me konden helpen met een bijdrage of lening. Degenen die mij goed kennen weten dat dit een van de moeilijkste dingen is voor iemand die zijn hele leven voor zichzelf of anderen wilde zorgen maar vooral geen financiële zorg van anderen accepteerde. Laat ik zeggen dat ik veel geleerd heb van dit proces. Ten eerste leren vertrouwen. Ik heb altijd mijn mond vol over vertrouwen, maar als het erop aankomt wil ik toch alles zelf regelen. Ten tweede moet je niet denken dat iedereen zoals jij denkt. Als vragen om financiële steun al zo iets moeilijks is en je krijgt een afwijzing, dan is het een hele kunst om rustig te blijven. Maar zoals altijd is er ook hier een wonderlijk evenwicht en zijn we zelfs ongevraagd geholpen met bijdragen die je stil maken. Als ik erop terugkijk denk ik dat dit proces een barst heeft gemaakt in de overtuiging dat Gertjan financieel alles zelf moet regelen. Ik hoef me niet te schamen om hulp te vragen. Maar zoals ik zeg.. een barst... een begin.

We kijken nu uit naar de kerstperiode. De muur is dan gereed en de kinderen hebben vakantie en de ergste warmte is voorbij. Een paar weken om te genieten van ons nieuwe land, vaak te gaan zwemmen en er samen op uit te gaan om de Dominicaanse Republiek te verkennen. Ook een fijne periode om eens rustig terug te blikken maar zeker ook vooruit te kijken. Beste lezers, het was een

lang verhaal maar er zijn ook heel wat maanden verstreken sinds mijn laatste bericht. Dank voor jullie aandacht en ik kijk weer uit naar jullie reacties.

Adios!

Gertjan